

Moravskoslezský kraj

Výsledky mapování vymořujících se oborů

V současné době má Moravskoslezský kraj (MSK) nejvíce klastrových organizací v České Republice. V regionu se nachází 14 klastrových organizací, 12 z nich je funkčních a dvě nejsou aktivní. Čtyři klastry se zaměřují na různé aspekty energetiky (jaderná energetika, úspory energie a regionální energetická soběstačnost, alternativní zdroje energie, zpracování odpadu pro energetické účely). Čtyři klastry spadají pod tradiční průmysly (automobilový průmysl, strojírenství, dřevařství a lesnictví). Tři klastry jsou technologické (ICT, poskytovatelé mobilních sítí, bezpečnostní technologie) a jeden klastr se zaměřuje na sektor služeb (cestovní ruch).

Vymořující se obory v zelené ekonomice i v udržitelné mobilitě jsou v MSK dobře rozvinuty. Několik klastrů a univerzit se již intenzivně podílí na výzkumu a vývoji v těchto dvou oborech. Z mapování, které v rámci projektu CluStrat v kraji proběhlo, vyplynulo, že v těchto oborech v kraji působí také několik specializovaných firem.

K hlavnímu zaměření výzkumu v oblasti **zelené ekonomiky** patří využití odpadu pro energetické účely a výzkum netradičních zdrojů energie. Společnost AGRO-EKO vyvinula patentovanou technologii typu „biowaste2energy“, firma HOKS se zaměřuje na vývoj technologií pro recyklaci použitých pneumatik, zatímco Klastr ENVICRACK zkoumá pyrolytické metody pro zpracování odpadu. Výzkum netradičních zdrojů energie týkající se energetických úspor, energetiky a jaderné energetiky provádí Moravskoslezský energetický klastr a Národní strojírenský klastr.

Mapování odhalilo několik překážek v oblasti zelené ekonomiky - nedostatečná opatření, jak snížit znečištění ovzduší v MSK, legislativní bariéry bránící klasifikaci biologicky odbouratelného odpadu jakožto vstupu pro energetickou konverzi a finanční nevýhoda vynálezce, kdy při vývoji českých technologií rozhoduje investor, nikoli vynálezce.

Udržitelná mobilita je v kraji zastoupena zejména oborem elektromobilita (TU Ostrava spolupracuje s několika firmami na vývoji a realizaci nabíjecích stanic pro elektromobily umístěné v parkovacích domech) a oborem rekuperace kinetické energie lokomotiv (tuto technologii vyvíjí klastr ENVICRACK).

Identifikované překážky pro udržitelnou mobilitu představují chybějící koncept a plán regionální infrastruktury dokovacích stanic pro elektromobily, chybějící společné aktivity ve VaV mezi firmami podnikajícími v oblasti udržitelné mobility v MSK a neexistující municipální politika pro elektromobilitu z pohledu odlehčení znečišťování ovzduší.

V oblasti **aktivního stárnutí** existují dva silné směry, které táhnou dopředu tento vymořující se obor v Moravskoslezském kraji. Jsou to biotechnologie a biomedicínské inženýrství na jedné straně a pomalá turistika a cestovní ruch pro handicapované občany na druhé straně.

Mapováním vymořujících se oborů v kraji byl zjištěn nedostatek v oblasti sociálních inovací a podpory sociálního podnikání a chytrých služeb pro seniory a osoby ohrožené sociálním vyloučením. Dále bylo identifikováno nedostatečné financování aplikovaného výzkumu v oblasti biomedicíny z veřejných zdrojů a také nedostatečné financování modernizace průmyslu cestovního ruchu pomocí sofistikovanějších IT nástrojů.

Výsledky mapování průřezových témat

Největší důraz v moravskoslezské Regionální inovační strategii je kladen na transfer technologií a internacionalizaci, zatímco diverzita není v regionu považována za hlavní téma ve veřejném ani privátním sektoru.

Téma **genderu v inovacích** je novou perspektivou pro regionální podniky a novou příležitostí pro tvorbu regionálních politických nástrojů. Doposud se toto téma neobjevilo v žádném oficiálním strategickém dokumentu regionální úrovně. V Moravskoslezském kraji je několik neziskových organizací angažovaných v projektech vztahujících se k tématu genderu ve smyslu rovných příležitostí, vzdělávání a zaměstnatelnosti žen. Každoročně je vyhlašována soutěž Cena hejtmána pro společenskou odpovědnost, ve které je porovnáváno přes 100 subjektů v kategorii malých, středních a velkých podniků ve veřejné a neziskové sféře. Jednou z hodnocených oblastí je i rovný přístup a zaměstnanost, které se přímo dotýkají genderové problematiky. Aspekt diverzity se častěji objevuje nikoli v souvislosti s inovacemi, nýbrž ve smyslu sociální inkluze (romská menšina, zaměstnanost postižených osob atd.). Aspekty genderu a diverzity v inovacích na druhé straně v Moravskoslezském kraji dosud nevyužívají ani klastrové organizace ani firmy.

Transfer znalostí a technologií (Knowledge and Technology Transfer – KTT) má v Moravskoslezském kraji velmi silnou pozici a je zahrnut v nejdůležitějších národních i regionálních strategických dokumentech, jako je Regionální inovační strategie Moravskoslezského kraje pro roky 2010-2020. Klastry na území MSK poskytují funkční platformu pro společnou práci na inovacích a transferu znalostí mezi průmyslem a univerzitami s hmatatelnými výsledky.

Slabou stránkou MSK v oblasti KTT je nízký počet spin-offů a nízká informatizace dat o KTT, což ztěžuje získávání dat o start-upech z veřejných statistických databází a přístup k informacím o uskutečněných transferech, zejména mezinárodních. Další významnou překážkou v rozvoji KTT jsou chybějící pre-seed fondy a další finanční nástroje v České Republice.

Internacionalizace jakožto podpora exportního úsilí je také široce využívána. Nicméně, regionální klastry pokulhávají za rozvinutými evropskými regiony v internacionalizačních strategiích a realizaci internacionalizačních aktivit.

K největším úspěchům v oblasti internacionalizace v MSK patří následující skutečnosti:

- Potřeba internacionalizace je zahrnuta v Regionální inovační strategii Moravskoslezského kraje pro roky 2010-2020;
- Obchodní komora v Ostravě vytvořila Centrum mezinárodního obchodu;
- Moravskoslezské klastry se účastní spolupráce na mezinárodních projektech (OP CENTRAL EUROPE) a realizují přeshraniční projekty;
- většina klastrových organizací MSK je uvedena v databázích, jako je např. Evropská klastrová observatoř (European Cluster Observatory) a Evropská platforma pro klastrovou spolupráci (ECCP - European Cluster Collaboration Platform)

Mezi slabé stránky internacionalizace v Moravskoslezském kraji patří chybějící internacionalizační strategie klastrů a žádné veřejné finanční programy podporující klastrové internacionalizační aktivity.